

Одеський національний медичний університет
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання
і валеології

СИЛАБУС КУРСУ
«ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПІСЛЯ ТРАВМ І ЗАХВОРЮВАНЬ»

Обсяг курсу	4,0 кредити ЄКТС, 120 год.
Семестр, рік навчання	IV семестр, 2 рік навчання
Дні, час, місце	За розкладом
Викладач (-і)	1. Юшковська Ольга Геннадіївна. Завідувачка кафедри, доктор медичних наук, професор. med_rehab@ukr.net 2. Кухар Наталя Миколаївна. Доцент, кандидат медичних наук. kuhar_nataliya@ukr.net 3. Плакіда Олександр Леонідович. Доцент, доктор медичних наук. Відповідальний за міжнародну роботу, наукову роботу та науковий студентський гурток кафедри. aplakida01@gmail.com 4. Семененко Олег Валерійович. Асистент, відповідальний за післядипломну роботу кафедри. osemenenko447@gmail.com 5. Філоненко Олена В'ячеславівна. Асистент, кандидат медичних наук. alena.filonenko@gmail.com 6. Шахназарян Камо Едуардович. Асистент,. kamsax@rambler.ru
Контактний телефон	+380(48) 723-05-68, +380 (48) 728-50-30,
E-mail	sportmed@onmedu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і валеології, адреса: м. Одеса, вул. Ольгіївська, 4-А, тел;
Консультації	Четвер - 15.00 – 17.00. Субота – 9.00 – 12.00. Проводяться черговим викладачем згідно графіку чергувань. (На період дії карантину – Viber, on-line Zoom і/або Microsoft Teams.).

КОМУНІКАЦІЯ

Система організації занять, здійснюється за допомогою E-mail кафедри: sportmed@onmedu.edu.ua, а також за допомогою месенджерів Viber, Facebook та Telegram і використання платформи Zoom і/або Microsoft Teams.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

«Фізична реабілітація після травм і захворювань», як вибіркова навчальна дисципліна – це навчання принципам використання засобів фізичної

реабілітації для забезпечення нормального перебігу фізіологічних процесів при травмах, захворюваннях і при оперативних втручаннях, для профілактики ускладнень, а також для більш ефективного відновлення спортсменів після травм.

Фізична реабілітація після травм і захворювань – стосується на загальних принципах фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. Фізична реабілітація при ранах, термальних травмах, діафізарних переломах кісток верхніх і нижніх кінцівок, переломах кісток верхнього плечового поясу. Засоби фізичної реабілітації при внутрішньо-суглобових (епіфізарних) пошкодженнях кісток верхніх і нижніх кінцівок. Фізична реабілітація на етапах відновного лікування травматичних вивихів. Застосування засобів фізичної реабілітації при переломах кісток таза і хребта. Захворювання суглобів і засоби фізичної реабілітації на етапах відновного лікування. Фізична реабілітація після тотального ендопротезування колінного і кульшового суглобів. Фізична реабілітація при ампутаціях верхніх і нижніх кінцівок. Особливості фізичної реабілітації при травмах у спортсменів. Застосування засобів фізичної реабілітації при порушеннях постави, сколіотичній хворобі та при плоскостопості.

Пререквізити курсу: базуються на вивченні здобувачами нормальної та патологічної клінічної анатомії, загальної та клінічної патологічної фізіології, пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії, сімейної медицини, фізіопульмонології, внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Постреквізити курсу: закладає основи для вивчення студентами мануальної терапії, косметології, актуальних проблем фізіотерапії, курортології та реабілітації, інформаційних технологій в медицині, основ рефлексотерапії.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань» є: формування знань про вплив різноманітних засобів реабілітації (ЛФК, фізіотерапії, масажу, бальнеотерапії, механотерапії, працетерапії тощо) на процеси відновлення хворих з патологією опорно-рухового апарату і захворювань. Викладання має міждисциплінарний характер і поєднує в собі медико-біологічний, психологічний, соціальний і юридичний компоненти.

Основне завдання вивчення дисципліни «Фізична реабілітація після травм і захворювань» є: надання здобувачам ступеня доктора філософії знань з основних принципів використання засобів фізичної реабілітації для забезпечення нормального перебігу фізіологічних процесів при травмах, захворюваннях і при оперативних втручаннях, для профілактики ускладнень, а також для більш ефективного відновлення спортсменів після травм в залежності від виду обраного спортивного напрямку.

Метою курсу «Фізична реабілітація після травм і захворювань» є: Застосовування фізикальних, мануальних та інструментальних методів дослідження для оцінки стану, здійснення динамічного контролю за станом пацієнтів з травмами та захворюваннями ОРА (політравми).

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

Аспірант (здобувач) має знати:

- Основні види травм і захворювань ОРА (політравми);
- Основні патологічні процеси при травмах і захворюваннях ОРА (політравми), їх клінічну картину;
- Методику долікарської допомоги під час травм шиї, хребта, грудної клітини, кінцівок.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- Застосовувати фізикальні, мануальні та інструментальні методи дослідження для оцінки стану, здійснення динамічного контролю за станом пацієнтів з травмами та захворюваннями ОРА (політравми);
  - На основі одержаних даних вміти встановлювати реабілітаційний діагноз;
  - Застосувати знання про причини та ознаки травмування під час рухової активності, знання характеристики травматичного шоку, його перебігу, основних ознак, видів та ознак переломів кісток;
  - Здійснювати транспортну іммобілізацію при ушкодженні кісток.
- проводити фізичну терапію пацієнтів/ клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями;
- Виконувати обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, використовуючи відповідний інструментарій;
  - Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології;
  - Дотримуватись безпеки для практикуючого фахівця та пацієнта/клієнта проводити самостійну практичну діяльність за фахом.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі практичних занять (60 год.), самостійної роботи студентів (60 год.).

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання:

На практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття про реабілітацію. Її задачі, принципи і засоби.

Тема 2. Загальна характеристика засобів фізичної реабілітації.

Тема 3. Введення в травматологію.

Тема 4. Фізична реабілітація при переломах довгих трубчастих кісток та кісток плечового поясу.

Тема 5. Фізична реабілітація при пошкодженнях суглобів.

Тема 6. Фізична реабілітація при переломах хребта та тазу.

Тема 7. Фізична реабілітація при порушеннях постави та плоскостопості. Фізична реабілітація при захворюваннях суглобів. Особливості фізичної реабілітації спортсменів.

Тема 8. Фізична реабілітація при захворюванні органів серцево-судинної системи. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихальної системи.

Тема 9. Фізична реабілітація при захворюванні органів шлунково-кишкової і сечовивідної систем та розладах обміну речовин.

Тема 10. Фізична реабілітація при захворюваннях та пошкодженнях центральної нервової системи. Фізична реабілітація при захворюваннях та травмах периферійної нервової системи. Фізична реабілітація при захворюваннях та пошкодженнях нервової системи у дітей.

Тема 11. Контроль практичних навичок та теоретичних знань. Залікове заняття. Підсумковий контроль засвоєння дисципліни..

Перелік рекомендованої літератури

Основна література:

1. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студентів вищих мед. навч. закладів / В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич [та ін.]: за ред. професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.: іл. 79.

2. Фізична реабілітація хворих на ішемічну хворобу серця. Юшковська О.Г. Монографія /Одес. держ. мед. ун-т – Одеса: – 2010. – 224 с.

3. Фізична реабілітація: підручник /В.М. Мухіна – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. Л-ра, 2009. – 488 с.: іл..

4. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: Навч. посібник. Олімпійська література, 2006. – 196 с.

5. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. Eur J PhysRehabilMed 2018. - Vol.54(2). – P.125-321.

6. World Health Organization. Rehabilitation 2030: a call for action: Meeting report [Internet]. WHO; 2017. Available from: <http://www.who.int/disabilities/care/rehab-2030/en/>

7. WHO WHO global disability action plan 2014-2021 [Internet]. WHO. [cited 2014 Oct 21]. Available from: <http://www.who.int/disabilities/actionplan/en/>

8. A position paper on physical & rehabilitation medicine programmes in post-acute settings / Ward A., GutenbrunnerC., GiustiniA., DelarqueA., Fialka-Moser V., KiekensC., BertheanuM., Christodoulou N. // J Rehabil Med 2012; (44): 289–298.

9. R.L. Braddom. Physical Medicine and Rehabilitation / R.L. Braddom. – England: Elsevier Science, 2011. – 1536 с.

10. WHO World Report on Disability [Internet]. WHO. [cited 2014 Nov 8]. Available from: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/en/

11. European Union of Medical Specialists (UEMS) Section of Physical & Rehabilitation Medicine: A position paper on physical and rehabilitation medicine in acute settings./ Ward A., GutenbrunnerC., DamjanH., GiustiniA., DelarqueA. // J Rehabil Med. – 2010 (42): P.417–424.

12. DeLisa's. Physical Medicine and Rehabilitation / DeLisa's. – Lippincott Williams & Wilkins; Fifth, North Am, 2010. – 2432 с.

Додаткова література:

1. Самостійні заняття з фізичного виховання. Навчальний посібник / О.Г. Юшковська, Т.Ю. Круцевич, В.Ю. Середовська, Г.В. Безверхня. – Одеса: Одес. Нац. Мед. ун-т. – 302 с. – (Б-ка студента-медика).

2. Gutenbrunner C., Tederko P., Grabljevec K., Nugraha B., Responding to the World Health Organization Global Disability Action Plan in Ukraine: developing a National Disability, Health and Rehabilitation Plan J Rehabil Med. – 2018 (50). – P.338–341

Інформаційні ресурси

- <http://www.moz.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.

- <http://www.president.gov.ua/documents/6782015-19605> - Указ Президента України «Про активізацію роботи що до забезпечення прав людей з інвалідністю»

- <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-iz-vprovadzhennya-v-ukrayini-mizhnarodnoyi-klasifikaciyi-funkcionuvannya-obmezhen-zhittyediyalnosti-ta-zdorovya-ta-mizhnarodnoyi-klasifikaciyi-funkcionuvannya-obmezhen-zhittyediyalnosti-ta-zdorovya-ditej-i-pidlitkiv> - Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1008-р «Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків»

- <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»

- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2961-15> - Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»

- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>- Закон України «Про фізичну культуру і спорт».

- <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> - Закон України «Про освіту».

- <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.

- <http://library.gov.ua/> – Національна наукова медична бібліотека України.

- <http://osvita.ua/vnz/> – Вища освіта в Україні.

- <http://metodportal.com/taxonomy/term/35>–Методичний портал «Фізичне виховання».

- <http://www.tmfv.com.ua/> – журнал «Теорія та методика фізичного виховання».

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Засвоєння кожної теми контролюється на практичних заняттях. Успішність студента оцінюється за традиційною шкалою оцінками "5", "4", "3", "2".

На практичному занятті оцінювання успішності вивчення кожної теми проводиться за традиційною 4-ри бальною шкалою (2,3,4,5).

«відмінно» – виставляється за повне та глибоке засвоєння програмного матеріалу, повний та вільний його переказ, відсутність труднощів при відповіді, вірне обґрунтування практичних рішень, знайомство з монографічною літературою.

«добре» – виставляється за повне знання програмного матеріалу, грамотний переказ, відсутність значних помилок у відповіді на питання, наявність незначних труднощів у відповіді, вірне обґрунтування практичних рішень.

«задовільно» – виставляється при неповному знанні програмного матеріалу, допущення значних промахів, недостатньо вірних відповідей, порушення послідовного переказу матеріалу, труднощі при обґрунтуванні практичних рішень.

«незадовільно» – незнання значної частини програмного матеріалу, допущення значних помилок, невміння прийняти та обґрунтувати практичне рішення.

На практичному занятті також може використовуватися тестовий контроль (10 тестів – 10 хв.), які оцінюються наступним чином:

1. 9-10 вірних відповідей - “5”
2. 7-8 вірних відповідей - “4”
3. 5-6 вірних відповідей - “3”
4. менше 5 вірних відповідей - “2”

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Оцінювання індивідуального завдання

Виконання індивідуального завдання зараховується студенту лише після успішного його захисту на практичному занятті. В залежності від якості виконання та захисту за індивідуальне завдання студент може отримати традиційні оцінки «5», «4» та «3».

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по їх завершенню. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як сума балів за поточний контроль знань і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

Сума балів з дисципліни за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
Від 170 до 200 балів	Відмінно (A) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Від 155 до 169 балів	Дуже добре (B) (вище середнього рівня з кількома помилками)
Від 140 до 154 балів	Добре (C) (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих)

	помилки)
125-139 111 (min) - 124	Задовільно (D) (непогано, але зі значною кількістю недоліків) Достатньо (E) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110 1-59	Незадовільно (FX) (з можливістю повторного складання) Незадовільно (F) (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Оцінювання дисципліни

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як сума балів за поточний контроль знань і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

Оцінювання самостійної роботи студента

Матеріал для самостійної роботи студентів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться на самостійне опрацювання і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю.

Оцінювання індивідуальної роботи студента

Кількість балів за індивідуальну роботу студента не перевищують 4 балів. Бали за індивідуальну роботу додаються до суми балів за поточну навчальну діяльність студента. Бали за індивідуальну роботу можуть отримати студенти, які написали і доповіли реферати з рекомендованих тем з використанням додаткової літератури та зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед студентів свого ВНЗ і вищих навчальних закладів України

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни по багатобальній шкалою

Особливе методологічне значення має питання конвертації результату вивчення студентом дисципліни за 200-бальною шкалою і подальше ранжування за рейтинговою шкалою (ECTS). Це необхідно для здійснення академічної мобільності студентів, надання студенту можливості продовжити навчання, по цій дисципліні, в іншому вузі або в іншій країні. Отриманий середній бал з дисципліни дозволяє здійснити конвертацію в оцінку за 200-бальною шкалою.

Приклад:

Середній бал за дисципліну	Оцінка за 200-бальною шкалою
5,0	200
4,38	X

$$X = (4,38 \times 200) : 5 = 175 \text{ балів}$$

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Студент, який має пропуски практичних занять, повинен їх самостійно опрацювати (без отримання балів!).

Студент готує відповіді на питання з теми пропущеного заняття, які зазначені в методичних розробках кафедри. Під час самостійної роботи студент повинен підготувати теми занять, які передбачені методичними розробками кафедри.

Окремі, найбільш складні і незрозумілі для студента питання можна задати викладачу на початку відпрацювання пропущеного заняття.

Протягом відпрацювання студент:

- конспект лекцій;
- схеми, малюнки, які передбачені в процесі самостійної роботи студента;
- стислий конспект, який віддзеркалює основний фактичний матеріал теми.

Політика щодо академічної доброчесності

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- ♦ самостійне виконання всіх робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою дисципліни «Фізична та реабілітаційна медицина»;
- ♦ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ♦ дотримання прав законодавства про авторське право і суміжні права;
- ♦ надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування занять та запізнь

Відвідування всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Запізнення на всі види навчальних занять заборонено.

Мобільні пристрої

Під час проведення всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять), а також контрольних заходів (заключних практичних занять, іспиту) використання мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів заборонено. Під час проведення дистанційного навчання в умовах особливого епідемічного режиму (адаптивний карантин) використовуються платформи Zoom і/або MicrosoftTeams.

Поведінка в аудиторії

Поведінка в аудиторії під час проведення всіх видів навчальних занять (лекцій, практичних занять) має бути гідною студента медичного вишу. Викладачі та студенти мають перебувати в медичних халатах і шапочках, під час проведення очних занять в умовах особливого епідемічного режиму (адаптивного карантину) – в правильно одягнених захисних медичних масках або респіраторях.